

NOVICI

Naročnina za cel
pol leta: 5 Lir; p
20 stotink; za inoz
poština. - Oglasi, n
naj se pošljajo na na
Trieste, Via Torre bla

Pronti kolibri...

Minister Casati je zopet govoril, takrat na kongresu nam predobro znanega društva «Dante Alighieri», ki se je pričel 8. t. m. na Reki. Govoril je zastopnik vlade. Med drugim je poudarjal: «Življenje jezika je življenje duha, je skupnost mišljenja, naziranja in običajev; je prirojena obleka prostosti in istočasno dokaz moralnega gospodovanja. Ohraniti mirno jezikovno bogastvo ne zadoštuje»...

Kako lepo je to govoril vsem, nam iz srca, toda gospod minister ni mislil na jezik sploh, temveč le na italijanski jezik, kajti nadaljeval je tako-le: «V šolo mora predreti sila narodne tradicije, z bogastvom spominov in upov, in v njej mora odmevati, kakor v ozračju svetlobe in ljubezni, velika pesem Domovine, tako da se kaže dejanski kulturna prednost.»

Ponočil je v lepši obliki to, kar je povedal našima poslancema. Ne samo jezik, tudi mišljenje naših otrok mora nova šolska reforma spremeniti.

Ali je g. minister pomislil?...

Toda ali je gospod minister pomislil, kakšna razdvojenost mora vladati v otroškem srcu, ko sliši tako lepo pesem o svobodoljubni in veliki Italiji in njeni zgodovini in ko vidi in čuti življenje v sebi? Slišal bo o nebeškem Danteju in mislil bo na društvo «Dante Alighieri», kjer je naučni minister poudarjal, da hoče slovenskemu otroku vzeti jezik in dušo. Slišal bo o svobodi in o junaških činih boja za osvoboditev in narodno ujedinjenje. Okoli sebe pa bo videl ogorele stebre narodnih domov in sledove divjanja iz nedavnega časa. Govorili mu bodo o bogastvu in blagostanju, doma pa omagujejo njegovi stariši pod bremenom davkov in zadnji košček kruha jim odjedajo drugi, ki so prišli k nam s trebuhom za kruhom. — Grozno bi moralo biti otroku pri srcu, ako bi razumel vse, kar mu pravijo, in vse, kar vidi!

Toda učiteljeve besede gredo samo učencem do ušes, nikakor do razuma in srca! Gospod minister bi se lahko na povratku z Reke ustavil na našem Krasu in bi se predobro o tem prepričal. Videl bi tam dečke in deklice, kako pasejo živino in s kakšnim navdušenjem gonijo krave in vole s klicem «pronti kolibri!» Gospod minister bi se spričo tega gotovo naušil za napredek italijanskega pouka. Čudno bi se mu morda zdelo le, da so krave in voli naenkrat postali... kolibri, toda italijanski specialist bi mu lahko raztolmačil, da pomeni ta izraz... «con i libri».

In slika bo prihodnje leto še hujša, kajti dozda so vsaj deloma lahko odpomogli splošnemu šolskemu neuspehu domači učitelji-Slovenci. Strah nas je, če mislimo na bodočnost.

Naša mladina je obsojena na duševno smrt!

In Ti, Narod, kje si? Kje je Tvoj skupni, obupni klic? Ali so ga zadušili? Ali pa Te je zaslepila strankarska strast, katera se zdi nekaterim nam bolj važnejša kot bodočnost naših otrok?

Kje si? Kolibri!... to je klic umiranih slovenskih otrok na poti v

Ana in Blaž Dobida, velika dobrotnika našega dijaštva

V soboto, dne 6. t. m., je prispela iz Dobrave pri Bledu v Trst krsta z zemskimi ostanki pok. Ane Dobida, ki je pred enim letom umrla v Dobravi pri Bledu. V zadnji volji je izrazila željo, da bi počivala pri svojem možu Blažu, ki je že 12. leto pokopan v Tistu pri Sv. Ani in ta želja se ji je na prizadevanje «Dijaške Matice» izpolnila. Pokojnico je v soboto deputacija naših dijakov spremila na pokopališče pri Sv. Ani, kjer je bila krsta postavljena v družinsko grobnico.

Pokojnica je v oporoki izpolnila željo svojega pokojnega moža. Imenovala je za glavnega dediča svojega skromnega premoženja dijaško podporno društvo «Dijaško Matico».

Blag bodi spomin velikima dobrotnikoma našega dijaštva!

Novice iz vsega sveta

Radgonski vstaši

(Piše očevidec z Tolminskega).

Pred kratkim so pisali razni listi o svedčanem prevozu zemskih ostankov bivšega avstrijskega vojaka J. Maniaccia, ki je bil radi upora ustreljen v Radgoni. Namen mojih vrstic je ta, da bi imeli čitatelji vsaj jasen vpogled v tiste dogodke, ki poveljujejo ne samo Maniaccia, ampak tudi druge.

«NA NOGE!»

Bilo je nekako sredi maja 1918. leta, ko je prispelo iz ruskega ujetništva v Radgono nekaj tisoč mož. Večinoma so bili to Slovenci, potem tudi nekaj Italijanov in Furlanov, ki so služili v 97. polku. Ti moške, deloma prepojeni od revolucionarnih idej, ki so jih prinesli iz Rusije, deloma iz prirodne mržnje do militaristične in reakcionarne Avstrije, so začeli na tihem agitirati po gostilnah v Radgoni in drugih okoliških vaseh. Glavni vodja in duša te vstaje je bil Melihen, sin učitelja iz naših krajev. Takrat sem bil jaz skladiščnik v eni izmed mnogih radgonskih kasarn. Čutil sem, da visi nekaj težkega v zraku in da bo zdajci padlo z vso silo. In res! Bilo je 25. maja, nekaj minut po 9. uri zvečer. Kar plane nekdo v sobo z krikom: «Na noge!»

Mahoma je zašumelo, kot v razdraženem panju. Grozen ropot orožja in nebrzdani kriki vsevprek. Začelo se je streljanje. Bodi tukaj povedano, da je bilo tudi nekaj oficirjev tu, ki so sicer na tihem simpatizirali, niso se pa dejansko udeležili upora, temveč so le tekali v temi sem in tja brez pravega namena. Med tem časom se je tudi Maniaccio nahajal pri «Waffenmeistru», kjer se mu je posrečilo razdati patrone in nekaj orožja.

V počasno naj navedem tu, da je bilo le malo patron, ker so vojaški predstojniki odredili delno razorožitev moštva, radi ne ljubih dogodkov, ki so se odigrali 14 dni prej v Judenburgu (upor 17. polka). Pozvani so bili telefonično vojaki iz drugih krajev in že pozno v noč so prispeli v Radgono 1. madžarski polk in 7. polk iz Celovca, in tudi nekaj artilerije. Streljanje je trajalo do jutranjih ur in padlo je nekaj žrtev na obeh straneh. Ker pa je upornikom zmanjkalo patron, so se morali udati. Uporniki so bili razoroženi ista usoda je zadela tiste, ki so se razpršali po okolici.

NA SMRT OBSOJENI.

Koj potem se je zbralo vojaško sodišče in začela se je preiskava. Na smrt je bilo obsojenih več kot 70 mož, od katerih pa je bilo mnogo pomiloščenih po prizadevanju nekega poslanca. Prvi obsojenci so bili odpeljani 27. maja za kasarno in tam ustreljeni. Bil je to Melihen in še neki drugi vojak, katerega ime sem pa žalibog pozabil. Ostalih šest obsojencev so ustrelili 29. maja. V sredini so korakali obsojenci, pred njimi duhovnik, okoli njih pa močan vojaški kordon.

ZADNJA PESEM...

Po poti so prepevali: Guarda la luna, come che la camina, že blizu kraja ločitve od teža

sveta, pa je zadonela tužna slovenska pesem: Oj zbogom očka, mam'ca, brat, zdaj se... tudi Maniaccio...

Obsojenci so dospeli za neko kasarno (tam je mnogo vojaških poslopij), na jugovzhodni strani. Obkrožil jih je dvojni vojaški kordon. Streljalo je osem vojakov, štiri klečče, štiri pa stojé. Oficir je mesto običajnega ukaza «feuer» dajal le kratko znamenje z roko in vsakokrat je padla žrtev, zadeta od osmih krogel v glavo. Bila je na tleh pomešana slovenska in italijanska kri. Maniaccio, ki pa ni nič zakričal, kakor nekateri listi pišejo, za njim P. Hvala iz Pečin, dalje neki Slovenec iz Jul. Krajine, katerega ime mi ni znano, za njim je prišel na vrsto A. Vencelj iz Loga pod Margartom, potem neki Hrvat iz Pazina, ki je par sekund pred smrtjo glasno zakričal: «Živio Slovenac i Hrvat!» Njemu je sledil Rudolf Ukovič doma iz Hrušice, ki ni hotel imeti zavezanih oči, pa so mu jih z silo zavezali. Šesta in zadnja žrtev, ki je padla, mi ni znana. Treba je še omeniti preznačilno zadržanje okoli stoječih nemških civilistov. Po vsaki salvi so jim zaigrale oči in malo je manjkalo, da niso ploskali od radosti. Največje zadoščenje pa so imeli avstrijski krvniki s tem, da so morali obsojenci gledati, kako padajo njihovi tovariši pod streli. Žrtve so bile zmetane vse vprek na neko vojaško «furo» in na tak način tudi pokopane. 97. pešpolk pa je bil premeščen takoj za kazen v Szekes-Fehervary. (Stuhlweissenburg).

DALEČ OD RODNE ZEMLJE...

To je tisti žalostni upor v Radgoni, kakor sem ga jaz videl. Ostali junaki pa, ki so dali svoje mlado življenje za osvoboditev iz krvavih krempljev dvočlanskega habsburškega orla, želeč počivati tudi — kot je želel Maniaccio — v rodni zemlji, pod sivimi vrhovi gor, čakajo radi tega, ker so — — — tužna jim majka slovenska!

Jeruzalemski Babilon

Današnji Jeruzalem je majhen jezikoven Babilon. Uradni jeziki so: angleščina, arabščina in hebrejščina. Jako dosti se govori tudi francoski jezik, ker je francoščina diplomatski jezik in občevalna govorica izobraženega sveta in ker ima veliko oporo v številnih francoskih cerkvenih zavodih, samostanih in šolah. Tudi nemški se precej govori. Zlasti med židovskim življenjem, ki tvori skoraj dve tretjini jeruzalemskega prebivalstva, je nemščina največkrat občevalni jezik. Dandanes živi v Jeruzalemu približno 100.000 ljudi.

Periklesov plašč

Nenavadni naravni pojavi dajejo večkrat povod najraznovrstnejšim praznoverjem. Tako so nekateri Judje videli v bližajoči se zvezdi Mars napoved... konca sveta, drugi razlago za tako številne nevihte, ki letos razveseljujejo človeški rod itd. Vzrok takega praznoverja je, seveda, nevednost, s katero pa se ne odlikuje samo današnji rod.

Znano je, da so imeli tudi grški velike težave z ljudskim praznoverjem. Tako čitamo v starih knjigah o to-le dogodbi:

Ko je, tik pred odhodom grškega kralja 3. avg. 431. pr. Kr. solnce mrknilo, in videli vsi v tem slabo znamenje, je stopil slavni državni Perikles h krmarju, mu zakričal oči s plaščem ter ga vprašal, če vidi v tem slabo znamenje. Ko mu krmar to zanika, mu reče: «V čem se pa razlikuje ta tema od mrka, razun v tem, da je telo, ki ga povzroča, mnogo večje od plašča?»...

Koliko stane kruh v Avstriji

Velepekarniški obrat «Anker» je zvišal ceno kruhu za 200 kron. Hleb kruha stane odslej 8000 K. — Z ozirom na podražitev ječmena napovedujejo pivovarne zvišanje cen pivu.

Nov zemljiški zakon na Bolgarskem

Kakor se poroča iz Sofije, sme imeti na Bolgarskem na temelju novega zemljiškega zakona kmet, ki sam obdeluje zemljo, največ 30 hektarov sveta. Družine, kateri imajo več kakor pet članov, pa 5 ha več. Posestva, katera presegajo to mejo, bo država razlastila ter oddala v najem ljudem, ki nimajo peči svoje zemlje. Vrti z nasadi cvetlic in zelenjave, vinogradi itd. pa ostanejo sedanjim lastnikom nedotaknjeni v nadaljno porabo.

Evangelij sv. Matevža

dolžnika, naj mu plača. Dobil je ta-le odgovor:

Neki upnik je opominjal svojega «Na Vaš opomin od tega in tega dne Vam pišem, da preberite v evangeliju sv. Matevža vrsto 26.»

Upnik je odprl sveto pismo in jebral:

«Gospod, potrpi z menoj!»

Nato je upnik sedel in pisal svojemu dolžniku, naj bere v evangeliju sv. Matevža se malo dalje, vrsto 34, ki se glasi:

«In gospod se je razsrdil in ga je izročil rabljem, dokler mu ni plačal, kar mu je bil dolžan...»

«Gospod» v našem upravnistvu sicer ne bo izročil naročnikov, ki še niso poravnali svojega dolga, ...rabljem, prav bi pa bilo vendar-le, da se spomnijo na svoj dolg in ga — poravnajo.

Celibat državnih uradnic v Čehoslovaški republiki

Čehoslovaška vlada izdeluje projekt, s katerim bi se obnovil celibat državnih uradnic. Ta zakonski predlog bo v kratkem predložen parlamentu. Komunisti se hočejo boriti z vsemi sredstvi proti temu zakonu in so izdali poseben manifest na žene, da se upro vladni nameri.

Nova epidemija na Japonskem

V zapadnih pokrajinah Japonske se je jelo vnetje možgan tako razširjati, da se more govoriti o pravi epidemiji. Vsak dan jih umre nad sto za to boleznijo. V zadnjih dneh ji je podleglo 900 oseb. Tri četrtine obolelih umre za vnetjem možgan. Vlada je poslala komisijo zdravniških strokovnjakov v prizadete pokrajine, da bi preiskali pravi vzrok bolezni in jo lokalizirali. V to svrhu nameravajo popolnoma izolirati te kraje, da bi tako preprečili razširjenje te nevarne ljudske bolezni.

Svojo mater je umoril

V selu Sakulc v Banatu je živel bogat edinec svoje matere Zivan Stankov. Dasi se mlad, je bil strastno vdan kartanju in pijači. Pozno ponoči ali v zgodnjem jutru se je vračal domov, kjer ga je mati s povzdignjenimi rokami prosila, naj poboljša in naj ne zapravlja premoženja. Nič ni pomagalo in nevaležni nadaljeval svoje pogubonsko pijačo. Par dnevi se je zopet vrnil in mati ga je jela prosi, naj se tako življenje. Surovo je ter, jo izvlekel s silo in jo ubil. Čel biti s pestmi in tla. Tu je pričel horeti in umrl. Val z okovanimi čelji izdihnila pod njego

ENSKI PREGLED

Italija.

se raznesli glasovi, da pri-ozionalne stranke, katerim užili tudi člani Zveze bivših, oboroženo vstajo proti se-fašistovskemu režimu, je po-politično ozračje kaj grozeče. je z novim fašistovskim pohodom zdajo več, Mussolinijeva izjava, da naredil iz pristašev opozicionalnih ank »steljo za šotore črnih sracj« je dala povod, da je opozicionalno časopisje zagnalo velikanski krik. Na grožnje na fašistovski strani se odgovarja: »Le naprej! Našli boste proti sebi vso Italijo!»

Seveda je na drugi strani res, da se fašistom začasno še ni bati oborože-nega upora opozicionalnih strank, kajti fašisti razpolagajo z milico in tudi na vojsko še lahko računajo, čeravno so nekateri ugledni generali, med njimi Capello, že odločno prestopili v proti-fašistovski tabor. Poleg dosedanjih strank se namreč snuje tudi stranka fašistov-skih disidentov, kateri stoji na čelu pesnik Sem Benelli. In med ko je vod-stvo fašistovske stranke sestavilo po-sebno komisijo, ki naj pripravi načrt za — reformo ustave, se v deželo vrača razburjenje zadnjih let in se vrstijo spopadi za spopadi. Skrajno krilo faši-stovske stranke zahteva obnovu na-skočnih oddelkov, predmestja večjih mest so zopet pozorišča ponočnih po-hodov. Iz delavskega dela Rima, kamor zopet prihajajo oboroženi fašistovski oddelki, se je podala proti palači Chigi močna skupina žensk, odločno in glasno zahtevajoč, da se zopet vrne mir v nji-hov del mesta. Policija je demonstran-tine razgnala. Spričo takega položaja ni čudno, če tudi sam ministrski pred-sednik ne ve, kam bi del glavo in v isti sapi grozi in miri. Ni izključeno, da pride dan, ko ne bo več mogel brzdati svoje vojske, kateri je opozicija izpod-bila že vsako moralno oporo med ljud-stvom, in kaj se bi zgodilo v tem slučaju, je res težko reči. Kriza, ki jo preživlja Italija, je resna in globoka, tem bolj ker se boj že deli po fašistom prijaznih in fašistom sovražnih pokrajinah.

Jugoslavija.

V Jugoslaviji je gotovo najvažnejši dogodek zadnjih dni kongres slovske agrarne omladine v Ljubljani, katerega so se udeležili zastopniki kmetijske gi-banja vseh slovskih držav. Edino zas-topnikov največje kmetijske stranke v Jugoslaviji — Radičeve stranke — ni bilo na kongresu. To je zelo značilno, za cilje in namene te stranke. — Poleg zastopnikov iz vseh pokrajin Jugoslavije so prišli na kongres zastopniki češke agrarne omladine. Čehoslovaška je po-slala na kongres razen ministra za pol-jjedelstvo dr. Hadže tudi več poslancev. S Poljskega je prišlo na kongres poleg 20 uradnih zastopnikov več poslancev in drugih gostov, med bolgarskimi gosti je vzbudila posebno pozornost prisot-nost bivšega poljedelskega ministra pod Stambulijskijevo vlado A. Obbova, pr-vega predsednika zveze slovske kmet-ske mladine Nikole Zaharjenega in biv-šega bolgarskega poslanca Todorovega, zeta Stambulijskega.

Vsi bolgarski delegati so odlični bo-jevniki kmetijske misli in so bili pod Cankovo vlado zaprti po ječah.

Številno so bili zastopani na kon-

gresu tudi zastopniki lužiških Srbov, Belorusov in Rusov.

Bivši poljedelski minister v vladi po-kojnega Stambulijskega A. Obbov je v pozdravnem nagovoru poudarjal, da zas-topniki bolgarskih zemljoradnikov ne prihajajo v Ljubljano samo kot pred-stavniki agrarizma, temveč tudi kot Slo-vani k svojim bratom. Na kongresu slovske zemljoradniške omladine v Ljubljani se bodo postavili temelji veliki skupni organizaciji slovskih narodov. Duh velikega pokojnika Stambulijskega bo vladal med njimi, duh onega Stam-bulijskega, ki ni samo organiziral bol-garskih kmetov, temveč je tudi stremel za tem, da postanejo pravi Jugosloveni, da se tudi Bolgari združijo z ostalimi jugoslovskega narodi, da zavlada po-vsod, v vseh slovskih krajih mir in red.

V nedeljo se je vršil ustanovni občni zbor Zveze jugoslovske zemljoradni-ske omladine, na katerem se je poudar-jalo, da se mora kmetijsko gibanje posta-viti na razredno in protikapitalistično podlago.

Po zaključitvi kongresa so obiskali udeležniki Bled, kjer se je vršil kmetijs-ki praznik.

Rekli smo v začetku, da je bil ta kon-gres najvažnejši dogodek zadnjih dni v Jugoslaviji, kajti prvič po vojni je ta kongres javno združil v prijateljski krog zastopnike Bolgarov in ostalih Jugoslo-venov in se je poleg tega ustvarila pod-laga za enotno, vso Jugoslavijo obsega-jočo, kmetijsko stranko.

Društvo narodov.

V Ženevi se je te dni otvorilo najvaž-njeje zasedanje Društva narodov, odkar to društvo obstoji. Prva točka MacDo-naldovega programa, ko je prevzel vlado Anglije, je bila: povzdiga Društva narodov. Ko je nato še v Franciji prišlo do izpremembe vlade, je MacDonald dobil v Herriotu dobrega zaveznika. Ta dva moža obvladujeta potek razprave ki se vrši te dni v Ženevi. V načrtu MacDo-nalda je, da bi omogočil vstop v Društvo narodov tudi Nemčiji in Rusiji in da bi preprečil v mejah omžnosti nove vojne potom ustanovitve rabsodišča in potom razorožitve.

Ne ve se, v koliko se mu bo posre-đilo udeležiti ta načrt, na vsak način pa se zdi, da bodo male države tudi za naprej izpostavljene pohlepnosti velikih držav vse dotlej, dokler Društvo narodov ne postane ustanova, soglasno sprejeta od vseh držav in opremljena s potrebno močjo, da si v slučaju potrebe izsilijo po-korščitvo.

Nemčija.

V nemškem državnem zboru je prišlo ob priliki razprave o znanem Daweso-velem načrtu, s katerim končno urejuje pereče očškodninsko vprašanje, do bur-nih spopadov. Komunisti in nacionalisti so srdito nastopali proti temu načrtu. Načrt je bil končno sprejet s pomočjo zmernih nacionalistov, nasproti katerim pa se je vlada morala obvezati, da bo spravila zopet na dnevni red vprašanje odgovornosti za izbruh svetovne vojne. S tem se zopet načena vprašanje, ki tvori podlago versalleski pogodbi. Proti-republikanske stranke v Nemčiji, ki so se bile ob koncu vojne potuhnile, dvigajo zopet glavo in utirajo z neverjetno drznostjo pot vrnitvi hohenzollernskega pangermanizma.

Ko se je pred tremi leti vršila taka interpar-lamentarna konferenca na Dunaju, ni bilo tam nobenega, kateri bi bil odgovoril zastopniku italijanskega naroda poslancu Dudanu, in po-slanec Dudan je prinesel v Rim mednarodno priznanje, da... ni države, ki bi tako človeško in pravično postopala s svojimi narodnimi manjšinami kakor Italija! Svetovno časopisje je bilo polno hvale in priznanja.

Na prihodnji konferenci v Kodanju je zo-pet nastopil poslanec Dudan, toda tokrat se je nepričakovano dvignil v ozadju dvorane mož, ki ga je prijel za jezik. Bil je — dr. Wil-fan, kateremu se je posrečilo priti na kon-ferenco. Poslanec Wilfan je skušal prisliti vlado v Rimu, da bi tudi z dejanji potrdila svoje obljube v... Kodanju in je predložil 14. junija t. l. tozadevno resolucijo v zbornici. Vseled splošne zmešnjave, ki je nastala ravno takrat zaradi Matteottijevega umora, se v zbornici ni razpravljalo o tej resoluciji, ki pa ne ostane pozabljena.

WILFANOV NASTOP V BERNU.

Pretekli mesec se je vršila, kakor ome-njeno, zopet taka konferenca v Bernu. Ude-ležili so se je v posebno velikem številu An-gleži, Francozi in Nemci. Naš poslanec Wil-fan, ki je bil medtem imenovan za strokov-njaka v manjšinskih vprašanjih, je imel tudi

tokrat zelo težaven položaj, ker gledajo po-samezne države na manjšinsko vprašanje z povsem različnega stališča. Za Ameriko so n. pr. manjšine naselbine izseljencev in... črn-ecv, v evropskih državah pa ima narodna manjšina povsem drugačen pomen. Vkljub temu je poslanec Wilfan mojtstrsko obrazlo-žil svoje mišljenje o manjšinskem vprašanju sploh in je žel odobravanje vseh razen za-stopnika rimske vlade, kateri mu je skušal ugovarjati. Žal nam je, da ne moremo tega govora prinesiti v celoti. Objavljamo le maj-hen del iz njega, ki se tiče bolj direktno naše manjšine.

«Manjšinski problem — je rekel poslanec Wilfan — je izredno važen, je življensko vprašanje za mnoge narode, je vprašanje sve-tovnega miru. Saj ta problem v svoji aktu-alni obliki kot boj med večinami in manjši-nami ni nič drugega nego boj, prava vojna med narodi, seveda vojna, ki se ne vodi z modernim strelnim orožjem, pač pa zelo po-gosto z nevarnim, da, strupenim orožjem po-litične, ekonomske in druge narave. V tem boju je manjšini še to v škodo, da ima večina držav z njeno silo na svoji strani, medtem ko manjšina taki sili stoji nasproti brez oro-žja, kar je žal že do tega dovedlo in bi moglo tudi spet dovesti do tega, da tudi manjšina najde enkrat državo, ki se za njo postavi, ko-likorkoli malo bi mi to s svojega stališča mogli želeti.

KAJ HOČEMO?

Ne bom tu igral obtožitelja in ne bom po-ziral s puntarsko korajžo; to dolgujem sebi in stvari, ki jo zastopam s skromnimi močmi, to dolgujem predvsem visokemu zboru, pred katerim stojim, ki gotovo ni poklican, da bi nastopal kot sodnik v posameznem manjšin-skem problemu. Lahko naglašam z mirno vestjo, da me ne zapeljuje ta puntarska korajža ne obtožiteljska vloga, že zato, ker v slov. manjšini v Italiji ni iredentizma. Go-tovo je to žrtve, ki jo doprinašamo, ko smo odcepljeni od narodne celine, ki se je iz razdrobljenosti povzdignila do vedinjene slo-bodne in nezavisne države. Slovani v Italiji smo vzeli to žrtve nase, smo jo morali vzeti, ne da bi nas bili vprašali. Dolžnosti, ki nam jih ta žrtve nalaga, hočemo lojalno izpolnje-vati. Radi Slovanov v Italiji ne bo treba, da pride do mednarodnega konflikta. Nočemo nič drugega, nego da nam se v Italiji dobro godi. «V Italiji», to pomeni, da sprejemamo obsto-ječe stanje brez pridržkov. Zahteva pa, da naj se nam v Italiji »dobro godi«, je izraz želje, ki jo ima pravico gojiti vsak državljan v vsaki državi, naj pripada večini ali manjšini.

Da tukaj ne nastopam kot obtožitelj, ima pa tudi posebno razlog, kar bi rad mimo-grede omenil. Bilo bi to namreč očitno in žaljivo pomanjkanje obzirnosti nasproti drž-avi, nasproti vladi, nasproti mojim par-lamentarnim kolegom. Državnik, ki že dve leti vodi posle Italije s krepko roko, je zastop-nike manjšin povabil k sebi in se hoče z njimi pogovoriti o njihovih pritožbah in željah. Mi-slim pa, da ne zagrešim nobene indiskrecije, če samo dodam, ko nam se ponudi prilika tega pogovora, da pač ne bomo peli nobenih hvalospetrov.»

MALOLISTARSKI OSEL.

Pomen dejstva, da govori na teh medna-rodnih konferencah, v prisotnosti zastopni-kov vseh držav in svetovnega časopisja, tudi nekdo v imenu slovske manjšine v Italiji, je velik, in očeviden za vsakega razen za... urednika res Malega lista, ki pospremlja svoje bedasto in zlobno poročilo o zadnjem zborovanju interparlamentarne unije v Bernu (samo zato, ker je tam nastopil dr. Wilfan) s sliko — osla. Za ljudi, ki so v svoji strankar-ski strasti moralno tako nizko padli, je res najboljšje, da ostanejo v oslovski družbi...

Jesenski izpiti in vpisovanje za šolsko leto 1924-1925. na slovenskem nižjem tečaju kr. tehničnega zavoda v Vidnu

Iz piti. Sprejemni izpiti za prvi razred ter ponavljalni izpiti (dosedaj-njih učencev) in sposobnostni izpiti (privatistov) za ostale razrede se prič-eno 1. oktobra in se zaključijo 15. oktobra. Prošnje za sprejemne izpiti in prošnje privatistov, ki se niso vlo-žile v postavnem roku do 15. junija t. l., se sprejemajo naknadno, a na-vede naj se v zvezi z zakasnitve; napi-šejo se na kolkovan papir za 2 L. Prošnji za sprejemni izpit se priloži krstni list in izkaz o istovetnosti. Pri-vatisti priložijo: krstni list, zadnje šolsko izpričevalo, izkaz o istovetno-sti, izkaz o bivališču učenčeve družine, podoben seznam predelane učne snovi, poštni odrezek kot potrdilo, da se je izpitna pristojbina 50 L pla-čala na «R. Ufficio del Registro di Udine», in potrdilo o vpisu k telo-vadbi pri «ENEF — Foro Bonaparte 20 A — Milano» (pristojbina 30 L).

Vpisovanje se prične 21. t. m. in se zaključi 15. oktobra. Nato se začne redni pouk. Kdor se nanovo vpiše, vložil na ravnateljstvo prošnjo za vpis na kolkovanem papirju za 2 L in priloži: krstni list, izpričevalo o cepljenju po 8. letu, šolsko izpri-čevalo ali potrdilo o prestanih izpi-tih, izkaz o istovetnosti. V kaki prej-šnji prošnji izročeni prilog ni treba več prilagati. — Dosedanji učenci za-voda vložijo prošnjo za vpis na ne-

kolkovanom papirju in br... Vsako prošnjo mora podp-čenec o... postav... mestnik.

Trpinčenje našega ljudstva

Bil sem priča, ko je danes teden pri-peljala neka ženica iz Vipave na tržaški trg 75 kg svežih orehov. Za to malen-kost je morala plačati na mitnici na Op-činah nič manje kot 25 L. Poleg tega je morala čakati na Opčinah 7 ur, da so prišli gospodje uradniki in da je smela naprej! Ob tržaških mitnicah se vrsti kako jutro 20 do 30 voznikov, ki morajo čakati na milost in nemilost te gospode. Ko bi posloval en uradnik tudi v ponoč-nih urah, kakor je bilo v prejšnjih časih, bi bil naš kmet ob uri, ko gre v mesto, lahko že doma. Kdaj bo konec trpinče-nja našega ljudstva!?

Učiteljski sindikat „Eja“

Kakor nam poročajo, se bliža učitelj-ski sindikat „Eja“, o katerem se je že toliko pisalo, svojemu razpadu. Organi-zatorjev tega sindikata ni več nikoder. Cast slovskega učiteljstvu, da se ni dalo zapeljati!

Modra uprava

Predlanskim so nekateri naši najboljši učitelji sestavili na predlog šolskega ob-lastva slovensko berilo, ki naj bi se ra-bilo za višje razrede. Ta knjiga, ki je lani in predlanskim bila še dobra in tudi od obsaltva potrjena, je letos prepove-dana in bo treba kupiti neko drugo knjigo, ki jo je sestavil neki italijanski učitelj. Ubože naše so!e!

Papež in politika

V politično vrvenje v Italiji je posegel tudi — papež, ki je govoril katoliški akademski mladini, katera se je bila udeležila kongresa v Palermu. Papež je ostro obsodil nasilje kot sistem politične borbe. Njegove izjave se smatrajo kot obsodba druženja popolarske stranke s socialisti, na drugi strani pa tudi kot obsodba slepe podpore, ki jo dajejo faši-stovskemu režimu voditelji nove Kato-liške stranke. O tem govoru se po listih mnogo razpravlja.

Kulturni boj

Mihec in Jakec kličeta v «Malem li-stu» na — kulturni boj. Le tako, brata: Koljimo se med seboj, da nas bodo drugi lažje zadušili!

Pismoukom pri „Delu“

Prporočamo, da ponovno prečitajo naš članek «Črni in rdeči» in spoznali bodo, da so nam... precej otročje odgovorili.

Bogoskrunstvo

Iz Drage nam pišejo:

Dobre pol ure hoda iz Boljunca proti Dragi stoji na strmi pečini starodavna, več stolet stara cerkva, znana in priljubljena Božja pot domačim in dal-jnim vernikom. Ko se vozič z vlakom iz Boršta proti Kozini se ti nudi krasen ro-mantičen razgled. Na drugi strani str-mega hriba vidiš to cerkvico, ki tu sa-meva in vabi ob Marijinih praznikih božjepotnike k službi Božji. Ta Božja pot nosi ime «Peče», kar bi izviralo od be-sede — pečina.

V nedeljo, 31. avg. je prišla do te cerkvice laško govoreča gruča iz Trsta in s silo odprla vrata. Ti vandali so od-bili enemu svetniku in skoro vsem ange-ljem na altarju — glave. Po cerkvi je bilo vse razmetano! Ljudstvo je razbur-jeno do skrajnosti!

Kaj ni nikogar, ki bi skrbel, da do-be ti vandali zasluženo plačilo?

Pretečeni ponedeljek, 8. t. m. bi se mo-rala kakor običajno na ta dan vršiti služba Božja toda radi omenjenega bo-goskrunstva se, žal, ni mogla vršiti.

Pripominjamo, da so se po vojni izvr-sili sedaj že tretjič taki slučaji.

Dasi so bili po naših krajih Turki, Francozi in drugi narodi, vendar nismo slišali, da bi se godili taki slučaji!

Prošnja do presv. gospoda škofa

Iz Kort nam pišejo:

Tudi našo župnijo je zadela nesreča, da je ostala brez duhovnika. Odkar nas je pred šestimi meseci zapustil nepo-zabni g. župnik Glažar, opravlja tudi za našo župnijo službo g. Brnobič, župnik iz Smarij pri Kopru. To pa je zvezano, zaradi oddaljenosti, z velikimi težko-čami, zato smo se v nedeljo zbrali žup-ljani vse župnije in smo se pogovorili sklenili, da novodošlemu g. župniku p-demo na pomoč z letnim denarnim spvekom in s poberom, ki si ga bo lahko izbral. Obračamo se torej do duhovnikov s prošnjo, naj se spomni, presvitlega g. škofa prosimo, naj nam čim prej z vinogradu gospodovem delavca našega jezika.

DNEVNE NOVICE

Za zaščito narod. manjšin Nastop posl. Wilfana v Bernu

Pretekli mesec se je v Bernu sestala inter-parlamentarna konferenca, sklicana od inter-parlamentarne unije. Interparlamentarna unija je zveza poslancev vseh držav in ima namen spoznavati medsebojno zastopnike posamez-nih narodov in potom njih tudi narode same ter iskati način in sredstva za odpravo vzro-kov mednarodnih sporov in vojne nevarnosti.

Skoraj vsi narodi so zastopani v tej zvezi, majhni narodi se naravnost borijo, da do-be tam svoje zastopnike, kajti znano je, da se majhne narode nihče ne briga, če sami ne izdignejo svojega glasu in povedo vsemu svoje gorje ter vzbudijo zanimanje za ni, tudi še tako močni in ugledni se eno, kaj misli svet o njenih vrah, med katerimi je ena naj-večja in najnevarnejša z narodnimi manjšinami. kateri se ne posreči spraj-vega življenja, je od sveta za to imamo dosti v povojni zgodovini. anjšine vseh držav so na v Italiji še najbolj.

NE NOVICE Z DEŽELE

Smrtna kosa.

...je v Gorici gospa Jožefa Ga-
...oj. Muznikova iz Kobarida v 84.
...voje starosti. Pokojna je bila mati
...dreja Gabrščka in dr. Franca Ga-
...ččka. Pokopali so jo v terek ob veli-
...m spremstvu občinstva. Preostalim
...še so žalje!

IZ GORICE.

Slovenska gimnazija v Gorici.

Imamo v Gorici mnogo takih Italijan-
čkov, katerih imena se večinoma kon-
čujejo na ig, cig, zig, zich itd. Seveda
so to največji hinavci, kar jih leze pod
božjim solncem. Taka hinavščina vzbuja
pri slehernem Slovincu že sum: ali niso
ti revčki že popolnoma prismojeni radi
pregorečega šovinizma? V Gorici izhaja,
žalibog, najbolj gošljaski list pod soln-
cem, namreč »Voce di Gorizia«, ki pri-
naša pod gorajim naslovom dovolj uma-
zan članek, ki kaže ali zelo nizko kul-
turno stopnjo te družbe. Evo, kaj piše
ta list:

Od nekje smo obveščeni, da je prosil
prof. Znidaršič, bivši ravnatelj idrijske
realke, nekega italijanskega docenta, da
bi sprejel pouk ital. jezika na slovenski
gimnaziji, katero misli otvoriti goriški
nadškof z nastopajočim šolskim letom.
Nismo sicer poučeni o podrobnostih, slu-
timo pa, da se misli v Gorici ustvariti
nekak zavod, ki naj bi sejal slovanski
iredentizem. Skratka: ustanovil se bo
popolnoma slovenski srednješolski za-
vod, ali pa se bo pustil na videz ital.
poučni jezik. Seveda bo izročeno pouče-
vanje taki vodilni osebi, katera ni pri
vladi na dobrem glasu, poleg tega bodo
poklicani učitelji, ki radi svojega italo-
fobstva niso posebno priljubljeni. Kakor
rečeno, podrobnosti nam niso še znane,
ampak vseeno kličemo že zdaj: »Vsi k
orožju in stojmo na straži!« Ne dovo-
limo, da bi kak Slovan, pa najsi bo tudi
nadškof, delal tako sramoto našemu
Kralju, ali ti je kaj znano o tem? Kralj
šolsko nadzorstvo, kaj delaš?»

Tako se konča ta pamflet, vreden pač
...kulturnih elementov okoli »Voce di
Gorizia«. Potem pa govori o vsaki
priliki, da je slovensko ljudstvo dobro,
le nekateri inteligenti da ga hujskajo.
Seveda, ti hinavci govorijo le to, kar bi
sami radi napravili. To je že početje, ki
dela škodo in sramoto vsej Italiji.

IZ AVČ.

Ker so vam prišla od več strani razna
nasprotujoča si poročila glede imena v
Avčah, se je zaradi tega zgodilo, da so
se vrinile v vaše poročilo razne netočno-
sti, ki jih na tem mestu popravljamo, kar
pa ne izpreminja strahote zločina.

Luszicky namreč ni bil v navzkrižju z
oblastmi in tudi ne cenjena družina Ga-
brijelčič, pač pa je oblast nekega dne na
podlagi anonimne ovadbe odvzela kon-
cesijo za gostilno, katero potem ni več
vodil Luszicky, ker jo je morala voditi
lastnica.

Znano je, da je hotel in v ta namen
tudi Luszicky spletkariti, da bi dobil on
koncesijo za gostilno in prodajalno, ker
mu pa to ni uspelo, je začel takoj na-
sprotovati najemodajalcem in jih sovra-
žiti. Z ozirom nato, da bi moral nasled-
nji dan t. j. 31. avgusta, zapustiti stano-
vanje in odti v negotovost — bržkone
brez sredstev, se je odločil na tako gro-
zen zločin. Sedaj leži zastražen v bolni-
šnici. Njegova žena zapusti bolnišnico
baje v kratkem.

Neka tatinska družba vznemirja re-
doma našo vas. Lanj ob tem času se je
izvršilo mnogo vlomov in poskušanih
vlomov, ki pa so ostali do sedaj še ne-
odkriti. Tudi letos se je pojavila ta
družba in poskušala na več krajih srečo.
Do sedaj se jim je posrečilo vdreti skozi
okno pri Mariji Bizjak, kateri so odne-
sli za približno 800 lir kave, manifak-
turnega blaga in drugega. Tatovi so iz-
gnili brez sledu. Po načinu vloma sodeč,
tatovi niso — domačini, so pa dobro po-
učeni o domačih razmerah.

IZ TRNOVEGA

...dobili od g. Albina Lebana, obč.
...ika, pismo, v katerem nas naproša,
...potrdimo, da ni on napisal poročila
...di za ples v »Spino nuovo«.
...vjljamo, da nam g. Albin Leban ni
...oslej sploh nobenega dopisa. Da
...ni poslal dopisa o onj pravdi za
...Spino nuovo«, dokazuje že dej-
...je pisec one pravde izrecno
...la je ime Spino nuovo — iz-
...na drugi strani so tudi drugi
...asno povedali, kje se je
...da. Čudno se nam zdi to-
...temu najdejo ljudje, ki
...no vlačijo po je-

IZ ŠEMPETRA.

Sempeterskemu snoparju.

Dovolite, gospod urednik, da odgovo-
rim šempeterskemu snoparju, ki se je
oglasil v »Novi Dobi«, na moj dopis v
»Novicah«, v katerem sem povedal splo-
šno mnenje vsega St. Petra o naši pri-
klopitvi k Gorici. Glavni pomen mojega
dopisa je bil pač ta, da se ne maramo
združiti z Gorico, ker bi uživali manj
pravice, izvrševati bi pa bilo treba vse
dolžnosti. Saj vidimo sami, kaj se dela
z Slovenci v Gorici. To je pa dotični
snopar previdno zamolčal, ker nima do-
kazov. Pač pa govori, da mi St. Peter-
čani želimo zastoj vodo, luč, ceste itd.,
in da bi sploh davkov ne plačevali.
Temu snoparju, ki je imel še nedavno
slovensko ime, povemo, da smo dozdej
plačevali luč, vodnjake, ceste in drugo
s svojim občinskim denarjem. Davke smo
pa plačevali pošteno, plačujemo jih tudi
sedaj, čeravno so trikrat večji kot prej,
ko ni bilo treba še vzdrževati nepotrebnih
varnostnih oddelkov. Potem nam
tudi očita, da ostanemo državljani II. ka-
tegorije, če se bomo zoprstavljali mnenju
naših »dušolovcev«. On pa, kot črna
srajca, da je in ostane državljan I. kate-
gorije. Povemo mu na to opazko sle-
deče: Naša pravica gre počasi, kljub
temu bo pa prišla tudi do I. kategorije,
o tem smo globoko prepričani. Tisti, ki
se sedaj bore proti njej, bodo to nekdanj
obžalovali, kakor obžalujejo mnogi že
sedaj... — Lipovejec.

IZ JAMELJ PRI TRŽIČU.

Naša cerkev je bila kakor skoro vse
hiše naše vasi za časa vojne podrti. Ko
so se vaščani vrnili iz begunstva v rodno
vas, so začeli popravljati odnoso zid-
dati si nove hiše. Nove hiše pa so posta-
vili večinoma ob glavni cesti iz Trsta v
Gorico, dočim so nekateri popravili
stara poslopja »Pod hribom«, kjer je bila
prej glavna naselbina in kjer je stala
tudi cerkev.

Ko pa so hoteli zopet zidati božji
hram, se je pojavilo nesoglasje med
prebivalci nove vasi ob cesti in prebi-
valci vasi Pod hribom. Dočim so ti, s
starim župnikom vred, zahtevali, naj
stoji nova cerkev tam, kjer je stala
stara, so hoteli imeti cerkev v novi vasi.
Prišlo je tako do velikega prepira med
obema strankama, in zidanje cerkve se
je celo moralo ustaviti. Končno je zma-
gala nova vas nad staro. Upajmo da se
bodo sedaj tudi naši vaščani po končanem
sporu lotili prekoristnega skupnega
dela, zlasti na prosvetnem polju.

IZ SEŽANE.

Z ozirom na dopis iz Sežane, ki je bil
objavljen v št. 35 našega lista, smo do-
bili od g. Rumerja, kr. komisarja za se-
žansko občino, pismo, v katerem nas na-
proša, da popravimo nekatere netoč-
nosti.

Tako pravi g. komisar, da ni odmeril
za družinski davek celih L. 284.000,—,
temveč le L. 19.940,— in 50 stotink in
da ne bodo morale plačati nekatere dru-
žine po 1000 do 1300 lir na družinskem
davku, temveč da znaša največji odmer-
jeni družinski davek v celi občini Se-
žani komaj L. 930,— in to pri nekem
premožnem veletržcu in posestniku.

Tudi ni res, da bi bil proračunjen ta le
davek pod prejšnjimi župani na 50.000
lir, kajti takrat se ni niti vedelo če bo
ta davek pri nas vpeljan, ali ne.

Sebi je g. komisar odmeril ta davek
ne na podlagi dohodkov L. 15.000, pač
pa L. 22.000, kakor je razvidno iz toza-
devnega seznama.

Majhni kmetje bodo plačevali iz tega
naslova minimalno svoto kakih L. 10 do
18, boljši kmetje pa, ki imajo dohodke
samo iz kmetije, največ od L. 380,—.

G. komisar opaža končno, da je bil
preračunjen na družinskem davku za te-
koče leto v letnem, od prefektore odo-
brenem proračunu znesek L. 54.000,
dočim bo znašal na podlagi njegove od-
mere le L. 19.940,50, ako ne bo še zni-
žan vsled pritožb od strani nekaterih
davkoplačevalcev.

Tako pismo g. komisarja. Skoraj istočasno
s tem pismom smo dobili iz Sežane drug
dopis, v katerem se zopet poudarja, da znaša
davek po proračunu 264.000 lir in da morajo
najboljši posestniki res plačati nad 1300 lir.
Mi teh podatkov ne moremo kontrolirati in
moramo do nadaljnjega verjeti pismu g. komi-
sarja, opremljenem z uradnim občinskim
pečatom. G. komisar bo gotovo dal prizade-
tim občinarjem na razpolago tozadevne
knjige. Dobro bi bilo po našem mnenju, da
izberejo občinarji posebno komisijo, ki bi do-
bila nalogo, da se prepriča o resničnem stanju
stvari in da potem obvesti občinarje. Tako
se bo izpodbila podlaga razburljivim vestem
za obe strani.

Pričakuje, da se bo naš nepristranski na-
svet sprejel, izpuščamo iz prispelega nam do-
pisa nadaljnje podrobnejše podatke o prora-

čunu in objavljamo samo njegov zadnji del, ki
se glasi:

Domači posestniki, ki so itak preobloženi
z davki, morajo poleg tega še vzdrževati pre-
številno osobje v občinskem uradu. Ceste,
pripadajoče naši občini so v najlepšem stanju.
Kdor ne verjame, naj gre proti Orleku in Se-
žani. Mi kmetje pa plačujemo za kritje pro-
računa, čeravno ne bomo imeli od tega no-
bene koristi razen svetlobe po Sežani! Kaj
pa z Orlekom in drugimi vasi sežanske ob-
čine? Kmetje so z davki tako preobloženi,
da ne vedo, kako jih bodo plačali. Naj se
upoštevajo vsaj vsi utoki proti odmeri obč.
davka in naj se ti porazdele pravično me d
v s e, ki so jih dolžni plačati!

IZ ST. MAVRA.

Smo sicer prav blizu Gorice, vendar
redkokedaj pride kak glas tudi iz naše
vasi. Izgleda tako, kakor bi mi pozabili
na svet in ves svet na nas. Seveda je
vsemu temu bila vojna kriva. Kako
more pač človek misliti na svet, ko smo
pa vsi zakopani v skrbeh. Popravljamo
marljivo svoje groblje na njivah, da bo
bolj pošteno izgledalo in da bo vsaj ne-
kak krompirja in grozdja v jeseni. Vsa-
kemu, ki ni še dozidal, roji po možganih
vojna odškodnina, spomni se na njo po
dnevu ob trdem delu in ne da mu miru
niti po noči, v sanjah. Še marsikaj bo
treba pri nas dozidati. Tudi naša cerkev
kaže žalostno svoja rebra in ne vem,
kako dolgo bo še v takem stanju. Radi
nje so si bili nekoliko v laseh naši
možje. Vsi so si jo želeli kolikor mogoče
blizu svoje hiše. Vlekli so jo dolgo, eni
gori, drugi dol. Jaz mislim, da bi bila
srednja pot najboljša, naj stoji namreč
tam, kjer bo najbližje vsem.

Pred vojno je marsikaj Goričan pri-
hitel k nam, sedaj pa redko prihajajo,
ker je pot čez Pevmo predač, most
pri Fonzarju je pa podrt. Ne bilo bi
slabo, če bi se spet postavil, ker ni ne
prijetno in tudi ne praktično voziti se z
čolnom čez deročo Sočo.

IZ DOLINE.

Med najboljše in najmarljivejše taj-
nike, kar jih je v Jul. Krajini, spada goto-
vito naš obč. tajnik g. Bordon. Toda
naš občinski komisar se pozvižga na
zmožnost in na marljivost in je zato pre-
tečen teden g. Bordona... odslovil. Vsa
občina je bila neugodno presenečena,
ko je izvedela za ta najnovejši ukrep
našega dičnega komisarja, posebno še,
ker je vsak občinar prepričan, da je g.
Bordon pošteno in vestno opravljal
svojo službo.

Upajmo, da bo kr. prefektura razvelja-
vila ta ukrep našega komisarja, da bo
imela občina vsaj enega v občinskem
uradu, ki pozna razmere in se razume
na občinske posle.

G. komisarju pa povemo odkrito, da
bodo topiči gremeli v znak radosti na
dan, ko bo jemal od nas slovo!

Občinarji.

IZ BABICEV.

V nedeljo se je pri nas vršilo, kakor
vsako leto, opasilo. Po maši je mladina
zarajala na planem, starejši pa so se
zbrali v skupine in se pomenkovali o
boljših časih. Praznik je potekel povsem
mirno. Dokazano je bilo ponovno, da je
naše ljudstvo skrajno miroljubno in da
so prejšnjih nemirov krivi le hujskači,
ki so prihajali izzivati in dražiti ljud-
stvo.

IZ KRKAVC.

Sedaj je že drugi mesec, da ne do-
bivamo naših »Novic«. Bržkone postarju
v Bujah tako ugajajo, da kar vse izvode,
naslovljene v Krkavce, sam obdrži. Po-
štar v Bujah je zelo zaljubljen tudi v
druge slovenske liste. Nekaj mesecev
sem namreč ne prihaja k nam v Krkavce
sploh noben slovenski list. Nam se zdi,
da bi moralo to prenehati, kajti pošta je
vendar za vse in ni nikakor zastopnica
kake politične stranke! Bržkone se bo
našel nekdo, kateremu je tudi poštar v
Bujah podrejen.

Odkar nas je zapustil naš prejšnji žup-
nik g. Malabotič in je prišel k nam naš
sedanji župnik iz Tomaja, so se tudi
cerkvene razmere pri nas temeljito iz-
premenile. Prej skoraj prazna cerkev je
sedaj vedno polna vernikov, ki prihajajo
radi poslušati Božjo besedo. Najstarejši
med nami, ki so že marsikaj videli in sli-
šali, pravijo, da takega pridigarja, ka-
kor je naš sedanji gospod župnik, Kr-
kavce niso imele in ga ne bodo imele.
Bog naj nam ga ohrani čilega in zdra-
vega!

IZ SV. ANTONA.

Od zanesljive strani smo izvedeli, da
je za bornih osem lir, nič več kot osem
lir na vsakega člana, odbor pevsko-
bralnega društva »Svoboda«, brez zna-
nja članov prodal ves društveni inventar.
Čudno je, da ni bilo nobenega v odboru
z iskrico razsodnosti in s praškom pra-
vičnosti... So-li res vsi bili takrat za
osem lir, za likvidacijo, ugonobitev in
razkroj društva? Ne vemo! Pač pa
vemo, da se je prodal inventar, in kar
je še bolj zanimivo: o izkupičku (neznat-
nem, seveda!) ne ve nihče nič! Bržkone

je tudi tu šlo po boljševisi.
to je naše; kar je vaše, to
Vemo, da ni lepo spravljati
reči, ki delajo sramoto, a v
grše tak greh zakrivati. Večji
si ti ožji prijatelji blagopokojne-
lja in deželnega poslanca Valentin
mogli zamisliti, kot to, da so se v
kratkem času izneverili njegovim
kom, da so potepali večletni podne
in pčnočni njegov trud in prizadeva
za dvig našega ljudstva na čim višjo st-
njo razvoja. Če je v njih kaj zavednost
in značaja, naj ves izkupiček društve-
nega inventarja darujejo ali domači ljud-
ski šoli, ali Šolskemu ali Prosvetnemu
društvu v Trstu! Dotlej ne bomo mol-
čali.

Tudi s podružnico C. in M. ni vse v
redu. Pozivamo zadnjič izvoljenega bla-
gajnika, da prebitek L. 64.68 (prej
107.80 K) pošlje Šolskemu društvu!

IZ SV. MAR. MAGD.

Naša podružnica »Šol. društva« pri-
redi v nedeljo, dne 28. sept. v dvorani
gospoda Karola Pangrasic pri Sv. Ani
veselico v prid tukajšnjega vrta. Sode-
lovalo bo naše domače pevsko društvo
»Slava« ter mladinsko društvo »Pro-
sveta« z dvema dramatičnima predsta-
vama. Pričakujemo, da bodo naša oko-
ličanska društva vpoštevala blag namen
prireditve ter tudi dejstvo, da je vladalo
pri nas do sedaj nekako narodno spanje
in da ne bodo imeli ta dan drugih pri-
reditve!

Gospodarske novice

TRGATEV

Mesec vinotok se bliža in z njim
čas trgatve. Nekateri tržejo že v ki-
mavcu in ne čakajo, da grozdje po-
polnoma dozori. Taki vinogradniki
so nespametni, ker njih pridelek bo
malo vreden. Morda bodo natrgali
eno ali dve brenti, več, ali njih vino
bo imelo 1½% alkohola manj, kakor
vino onih, ki bodo kasneje trgali. Če
je grozdje zdravo in ne gnije, bodo
oni, ki kasneje tržejo, še več pride-
lali, kakor oni, ki so zgodaj trgali.
Grozdje je tedaj dozorelo, ko grozd
doseže največjo težo in največjo mno-
žino sladkorja. Takrat začne trtno
liste rumeneti, oziroma rdečiti in
grozdni pecelj olesen. Orumeno-
liste ne deluje več in trta ne pošilja
več soka v grozd. Zato se takrat
začne grozdje sušiti in ga je vedno
manj. Grozdje postaja vsled sušenja
vedno bolj sladko, odstotek sladkorja
se viša, ali sladkorja je v grozdju
vedno enaka množina. Sladkor se od
takrat ne množi več. Grozdje, ki se
na trti suši, pridobiva torej na kako-
vosti, izgublja pa na količini.

Nekateri tržejo prezgodaj, ker se
bojijo kraje. Res, da vsak vinogradnik
le težko prenaša krajo grozdja, ki ga
stane toliko denarja in truda, vendar
je bolje, da tat odnese par brentačev
grozdja iz vinograda, kakor da radi
kraje grozdje teden dni prej potrže-
mo.

Najboljše je, da se prične s trgatvi-
jo po občinah skupno. Če večina po-
trže, je prisiljen tudi oni posameznik,
ki bi rad kasno trgati, potrgati svoje
grozdje. Če bi tega ne storil, nasko-
čijo tedaj njegov vinograd vse ose in
poljski tatovi, ki so se prej pasli po
vseh vinogradih. Prezgodnja trgatve
je svoječasno zakon zabranjeval. Ob-
činska starestinstva so določila dan
trgatve. Prestopki pa se niso in se
niso smeli kaznovati, zato ta naredba
ni imela uspeha. Sicer pa tudi tak
zakon ni pravičen, ker bi vsled njega
oni vinogradnik trpel škodo, ki bi
imel samo zgodnje vrste, kakor zlah-
nino, portugalko, zgodnjega burgund-
ca itd.

Pri trgatvi sami se pa moramo
držati sledečih pravil:

Za trganje grozdja je rabiti samo
ostra rezila. S slabimi rezili tresemo
pri trganju grozd in veliko jagod po-
pade na tla. Najboljše so v to svrhu
posebne škarje za trganje grozdja. S
temi škarjami lahko odrežemo groz-
ne da bi ga stresli in z njimi pr-
lahko izrežemo vse gnile jagode.

Vsak trgalec naj ima dve posodi
seboj, eno večjo in eno manjšo.
večjo naj deva zdravo groz-
manjšo pa gnilo in bolno.
več gnilega grozdja, kako
pa obratno. Vsekakor
gnilo grozdje ločiti od z
vino napravljeno iz gnil

poleti zavre in se po dneih trgatve je potrgati oreče grozdje, v zadnjih dneh grozdje naj se pušča na trti, ker drugače kakovost pridelka močno trilo. Od takega grozdja imamo škodo, kakor koristi. Trgati je, če le je mogoče, samo ob suhem vremenu in ne zjutraj prezgodaj, ko je še rosa. Z deževnico in roso prinesemo mnogo vode v vino, ki postane radi tega gotovo slabše. Od pravilne trgatve mnogo zavisi kakovost pridelka. Zato pa trgajte skrbno in pravilno, s trgatvijo odlašajte, kolikor mogoče kasno. S tem izboljšamo svoj pridelek in si osvojimo trg. Šibko vino se težko proda in se rado pokvari. Letos ste imeli dovolj prilike, da ste se o resničnosti tega prav lahko prepričali. Zato naj vas izkušnja vendar enkrat izuči, da je prezgodnja trgatve škodljiva

U. P. v «Gosp. Vestniku».

Razno

Zita Parmaska v Lurdu.

Lurški «Journal de la Orotte» objavlja vest, da je nedavno obiskala mesto lurške Matere Božje Zita Parmaska, vdova Karla Habsburškega. Bivša cesarica je prenočevala v nekem tamošnjem samostanu. Njeno romanje v Lurd se je izvršilo z vednostjo francoske vlade in v najstrožjem incognito.

Sienkiewiczovi smrtni ostanki se prepeljejo v domovino.

Poljski romanopisec Henrik Sienkiewicz je umrl med svetovno vojno v Švici. Sedaj se prepeljejo smrtni ostanki stvaritelja «Quo vadis» v domovino, kjer se položijo k večnemu počitku v varšavskem Pantheonu poleg ostalih zaslužnih Poljakov. Ob tej priliki se odkrije spomenik pisateljevi, njegova zbrana dela pa izidejo v ceneni ljudski izdaji

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dopisniku iz Ospa: Vašega dopisa o onem gospodarju, ki je vzel tujega človeka za hlapca, dočim lastni njegov sin živi izven domače hiše, ne moremo objaviti, ker gre za čisto družinsko zadevo, v katero se nimamo pravice vtikati.

Dopisniku iz Čezarjev: Nepodpisanih dopisov ne moremo objaviti. Moramo vendar vedeti, kdo nam piše!

Odgovorni urednik: Fran Tončič.

Cene na tržaškem trgu

Seno	L	16 kvintal
Slama		11
Oves		90
Teletina	8.50 —	10.50 kg
Koštrunovina	8. —	9.50
Kokoši žive	15 —	30 komad
Kokoši in piščeta	16 —	18 kg
Oglje	—	40
Drva za kurivo	22 —	24

Česen	3.80	4.50
Komarec	0.60	0.80
Fižol v stročju	1.70	2.60
Fižol	0.60	1. —
Fige	0.15	0.30
Jabolke	0.40	1.10
Hruške	0.80	2.50
Slive	0.80	1. —
Grozdje	0.90	1.40
Krompir	0.40	0.52

Cena vinu in žganju:

Istrsko belo (na lice mesta) za hl	150 —	180 ltr
črno	160 —	220
Teran	160 —	220
Vipavsko	100 —	170
Slivovec 40°	1 9 —	11
Tropinovec 40° dom.	1 10 —	12

Cene valut v Trstu dne 10. t. m.

100. — dinarjev	30 15 do	30.45
100. — čehoslov. kron	68 30	68.70
100. — avstrij kron	0.0315	0.0325
100. — francos. frankov	120.25	121. —
100. — švicar. frankov	429 —	431. —
1. — angleški funt	101.60	101.80
1. — dolar	22.75	22.90
100 zlatih ltr	443.73	

Obligacije treh Benečij

Povprečno	83.68
Trst	84. —
Milan	84. —
Rim	83.50

za 100 ltr nominale

Zobozdravniški ambulatorij
TANKO PERHAVEC
Sežani št. 68
Vsaki dan izven sobote. Vsa spadajoča dela se izvršijo po zmernih cenah!!

KNJIGARNA IN PAPIRICA
J. ŠTOKA - TRST
Via Milano 37
se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi, župnim, občinskim in šolskim uradom, pisarnam, obrtnikom, trgovcem in zasebnikom.
LASTNA KNJIGOVEZNIKA.
Založba Vedeža, Kleinmayerjeve italij. - slov., slov.-italijanskega in ital. - slovenskega slovarja. — Ima v zalogi vse najnovejše slovenske knjige.

ZOBOZDRAVNIK
Dr. Lojz Kraigher
specialist za bolezni v ustih in na zobeh
sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila
v Gorici, na Travniku 20 (P. della Vittoria 20)
od 9—12 in od 3—5.

BABICA avtorizirana, sprejema naseče. - Zdravnik in razpolago. Dobra postrežba. - Govoa slovenski. — Tajnost zamčena. — SLAVEC — Trst, Via Giulia šte. 29.

NAŠA ZAVAROVALNICA
L' UNION
ustanovljena 1828
je največji svetovni zavarovalni zavod.
AUGUST RAVNIK
gen. zastopnik
Gorica - Corso Vitt. Emanuele šte. 28

IVAN KRŽE
ima v lastni zalogi najraznovrstnejše kuhinjske in druge hišne potrebščine
Iz aluminija, steklovine, lesa, emalirane prsti itd. CENE NIZKE.
TRST, PIAZZA S. GIOVANNI št. 1

Najstarejši sloven. denarni zavod
Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga z omejenim poročtvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torre bianca št. 19, I. n.
Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tek. račun in vloge za ček. promet ter obrestuje **po 4%**
večje in stalne vloge po dogovoru. Daje posojila na vknjižbe, menjnice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru.
Uradne ure za stranke od 9 do 13.
Ob nedeljah in prazn. je urad zaprt
Telefon št. 25-47.

Velika zaloga vina, žganja in likerjev
Jakob Perhanc
ustanovljena leta 1878
Trst, via S. T. Xydias 6, Telef. 2-36
VEDNO V ZALOGI in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec in kranjski silivovec. LASTNI IZDELKI: šumeča vina, kakor šampanjec, šumeči istrski refošk „Lacrma Cristi“ in druga. SPECIALITETA: jajčji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji in sirupi kakor tudi pristani malinovec in drugo

Ljubljanska kreditna banka
Telefon: 5-18 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre 11 Telefon:
Podružnice: Brežica, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split
Centrala v Ljubljani
Delniška glavnica in rezervni zaklad: 60.000.000 dinara.
Bavi se z vsemi bančnimi posli. - Sprejema vloge na vložne knjižice ter jih obrestuje z 4%, a vloge na tekoče račune z 4 1/2% netto. - Za odkaz vezanih vlog plača odstopke po dogovoru. - Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne pušice (SAFES)
Blagajna je odprta od 9 1/2 do 12:50 in od 14 1/2 do 16 ure.

Čevljarnica Forcessin
TRST - Via Caprin šte. 5 pri Sv. Jakobu - TRST
Kdor išče obuvalo cenó a vendar lepo, ta bo pomislil malo, ne kupil kar na slepo!
In šel bo k „FORCESSINU“, ki v Trstu vsem od kraja — ubožcu al' bogatnu — najboljše čevlje daje . . .

STARA GOSTILNA „ALLE VIOLE“ v TRSTU
Ulica S. Lazzaro 20 in ul. Carducci 7
prenovljena in povečana
Najboljša domača kuhinja. Izborna vina, kakor: kraški teran, istrska in vipavska. Vedno sveže Dreherjevo pivo. Najtočnejša postrežba. Shajališče vsega našega ljudstva z mesta in dežele. — Govori se: italijanski, slovenski in nemški. — Za obilen obisk se priporočata lastnika
C. Franceschini & V. Allegretto.

Meščani! Okoličani! Potniki!
Ako hočete biti dobro in ceno postreženi, poslužujte se vedno novo odprte
Gostilne - Buffeta
v Trstu na trgu Oberdan št. 1
vogal ulice Geppa (zraven pogorišča Nar. Doma)
Tu se toči najboljša domača vina: kraški teran, vipavsko in istrsko. Najboljše in vedno sveže Dreherjevo pivo. Izvrstna domača kuhinja. — Potniki imajo pred gostilno korijere, ki odhajajo: v Ilirsko Bistrico, Komen in Vipavo.
Za obilen obisk se priporoča lastnik **G. PEČENKO.**

BUFET PRIMC
Trst, ulica XXX Ottobre 19, nasproti kavarne Commercio
Točim najboljše istrsko in vipavsko vino ter kraški teran. — Vedno sveže Dreherjevo pivo. Mrzla in gorka svinjina, sardine itd. — POSTREŽBA TOČNA.
Za obilen obisk se priporoča
Lastnik **IVAN PRIMC.**

Zahtevajte in prepričali se bode, da je
MILO - GODINI
NEPREKOSLJIVO
Izdeluje dobroznana **J. S. Godina, Trst** Via Scor
domača tvrdka Telefon